

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมะให้สมกับ เห็นใหม่ เราเคยบวช แล้วพวกฝรั่งเขามาบวชไป อยู่ด้วยกัน เขาบอกคนไทยเหมือนนกเป่ากอบัว เขาเป็นฝรั่งอยู่ถึงยุโรปนะ เขาจะบวชเขาต้องชวนชวายเป็น ต้องชวนชวายเป็น แล้วมันข้ามวัฒนธรรมนะ จากวัฒนธรรมของเขา อาหารการกินของเขา เข้ามารวมวัฒนธรรมมา แล้วเขาบอกว่า คนไทย คนไทยเหมือนนกเป่ากอบัวไป

ฉะนั้น เราฟังเทศน์ ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อหัวใจของเรา ถ้าฟังธรรมเพื่อหัวใจของเรา คนอื่นเขาเห็นคุณงามความดี เห็นสังฆธรรม คนอื่นเขาเห็นคุณค่าของธรรมะของเรา คนอื่น ทัศนคติศาสนาอื่นเขาเห็นคุณค่าของเรา เราเป็นชาวพุทธแท้ๆ เราเป็นเจ้าของศาสนา เจ้าของศาสนาแล้วสิ่งที่มีคุณค่าๆ เราไม่เห็นประโยชน์ของมันหรือ ถ้าเราเห็นประโยชน์นะ เห็นประโยชน์นั้นเราจะเคารพ เห็นใหม่

เวลาครูบาอาจารย์ของท่านเคารพธรรมๆ คำว่า “เคารพธรรม” นะ เคารพธรรม ท่านอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนน้อมถ่อมตนเพราะเปิดหัวใจใจ อ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อให้ใจไหลเข้ามาสู่ใจของเราไป เราแข็งเรากระด้าง เรามีทิฏฐิมานะ เราปิดกั้นหัวใจของเรา เราอวดรู้ อวดเก่ง อวดฉลาดใจ ธรรมะไม่เข้าถึงหัวใจของเราหรอก

ถ้าธรรมะจะเข้าถึงหัวใจของเรา เราอ่อนน้อมถ่อมตน แล้วเปิดหัวใจของเราให้ธรรมะมันไหลเข้ามาในใจของเรา ไหลเข้ามาในใจของเราไป ถ้ามันไหล ไหลด้วยวิธีการใด ถ้าไหลด้วยวิธีการใด

ดูสิ เวลาครูบาอาจารย์เราท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว ท่านบอกโลกนี้ไม่มีอะไรเลย มีแต่เกิดกับดับ เกิดกับดับ มีเกิดแล้วก็มีดับเท่านั้น เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มีเกิดแล้วดับดับทั้งหมด นี่มีเกิดกับดับๆ

แต่เวลาเกิดนี่สิ เวลาเกิด เวลาคนเกิดแล้วเกิดด้วยอำนาจวาสนาบารมีของคน เกิดมาแล้วมันมีศรีสุข คนเกิดมาทุกข์ๆ ยากๆ นี่เกิด มีเกิดกับดับ แต่เวลาเกิด อะไรพาเกิด เวลาดับอะไรพาดับ นี่มีเกิดกับดับ

เวลามีเกิดขึ้นมาแล้ว พอเกิดขึ้นมาแล้ว สิ่งที่มีชีวิต ในทางโลก ในทางสาธารณสุขเขาก็ต้องชวนชวายเป็นเพื่อการดำรงชีวิตใช้ใหม่ ในทางปัจเจกเครื่องอาศัย เขาก็ต้องอำนวยความสะดวก

เกิดแล้วยุ่งไปหมดเลย เพราะเกิด เกิดแล้วต้องบริหารจัดการ ต้องดูแล พอเกิด แล้วเวลาดับละ เวลาดับ ดับที่ไหน มันไม่ดับนะสิ

เวลาเกิดกับดับนี่นะ โลกนี้มีแต่เกิดและดับ เกิดและดับนี้ เพราะครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติสั่งสอนแห่งทุกซอก ท่านไม่เห็นอะไรเลย เห็นมีการเกิดและการดับ แต่ของเรา เวลาดับไปแล้วไปเกิดอีก เวลาดับไป ดับไปด้วยความทรมานทรมาย ดับไปด้วยความโหยหา ดับไปด้วยว่าความวิตกกังวล นั่นนะมันจะพาเกิด นั่นละพาเกิด

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านดับนะ เวลาตาย ตายแท้ ตายจริง ตายที่ไม่มีการเกิดอีก ตายแล้วจบไป แต่ของเรามันตายเล่นๆ นะ ตายสมมุตินะ ตายแล้วก็ไปเกิดอีกแล้ว นี่เวลาตายไป เกิด

ฉะนั้น เวลาเกิดแล้ว เวลาเกิดขึ้นมาก็มีบุญกุศลพาเกิดใช่ไหม ถ้ามีบุญกุศลพาเกิด เกิดแล้ว เกิดมาแล้วมีอำนาจวาสนา ไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป เกิดในวิภวภูมิตะ พอเกิดแล้ว ตั้งแต่เกิดแล้ว ช่วงชีวิตนี้เราทำอะไร นี่ไง ช่วงชีวิตนี้เวลาเกิดแล้ว เกิดแล้วใครสร้างคุณงามความดี ใครชวนชวายเป็นอย่างใดก็ได้มากขนาดนั้น

นี่ไง ที่ว่าทางลัทธิศาสนาอื่นเขามองเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา เขาเห็นคุณค่า เขาเห็นคุณค่าไง เราเป็นชาวพุทธแท้ๆ เราเห็นคุณค่ามันหรือไม่ ถ้าเห็นคุณค่าของมันนะ มีสติขึ้นมา ชีวิตของเราก็ไม่ให้กิเลสมันครอบงำจนเกินไป เกิดมานี้ เกิดมาแล้วเราทำอะไรทั้งชีวิตนี้

รัฐบาลทางฝ่ายปกครองเขาก็ต้องดูแลอำนวยความสะดวก อยากให้เรามีความสุข อยากให้ประชาชนมีความสุข อยากให้ประชาชนมีความเข้าใจกัน มันก็มีเรื่องศาสนานี้ไง แล้ว ศาสนา ดุสิต ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ดูชาติสิ ชาติมันคืออะไร ก็มีมนุษย์รวมกันเป็นชนชาติ ศาสนามันกลมเกลียว ศาสนาทำให้ เข้ากัน ทำให้ไม่ทุกข์ร้อนจนเกินไป เห็นไหม ดูสายตาของเราสิ สายตาของคนถ้ามีน้ำใจต่อกัน เรามองมันสังเวชใจ ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงธรรมสังเวชๆ มันสังเวชตรงไหนละ สังเวชที่เราไม่รู้ใจ สังเวชมากนะถ้าคนรู้

เราเห็นคนทำคุณงามความดีมากน้อยขนาดไหน เราเห็นแล้ว น้ำใจของเราจะ เห็นแล้ว หนึ่งๆ นั่นเขาทำความดีของเขา เราเห็นแล้วเราภูมิใจเนาะ เราเกิดมาร่วมสมัยกับผู้ที่มีปัญญา เราเกิดมาร่วมสมัยคนดี เขาทำคุณงามความดีของเขา เราก็ปลื้มใจ นี่ความดี ความดีเป็นของเขา นะ ปัจจุบันนี้ สันติปฏิรูป ความดีของใครเป็นของคนคนนั้น ถ้าความดีของเขาจะ ความดีมาก น้อยขนาดไหน ถ้าความดี เรามาเสียสละทาน เสียสละทานกันอยู่เนี่ยมันเป็นอามิสๆ ทำให้

จิตใจมีคุณธรรม มันมีมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วชวนชวายของเรา

อาบเหงื่อต่างน้ำ คนอาบเหงื่อต่างน้ำ เราเห็นชาวไร่ชาวนาของเขา เขาทุกข์จนเข็ญใจนะ หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน เราคิดว่าเขาจะมีความทุกข์ๆ ของเขา ความทุกข์ของเขาก็ความทุกข์ด้วย บัจจัยเครื่องอาศัย ความทุกข์เพราะคนไปๆไปๆ แต่ถ้าเขามีสติมีปัญญาของเขา เขามักน้อยสันโดษของเขา ถ้าคนที่มักน้อยสันโดษของเขาจะอยู่ทุกข์จนเข็ญใจอย่างไรเขาก็มีความสุขของเขา คนที่มั่งมีศรีสุข แต่หัวใจมันเดือดร้อนใจ อยู่ดีกระพ้อมีแต่ความทุกข์ในใจ ความทุกข์เห็นใหม่ ธรรมะมาขัดเกลตาตรงนี้

ธรรมะมาขัดเกลตาตรงนี้ มันแค่บัจจัยเครื่องอาศัย กินเหมือนกัน อิมเดียวเหมือนกัน เกิดมา นอนเหมือนกัน กินเหมือนกัน บำรุงรักษาร่างกายนี้เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันมีคุณธรรมในหัวใจ ดุสิต เวลาคูรูบาอาจารย์ของเราอยู่ที่โคนไม้ๆ ทำไมมันมีความสุขหนอๆ สุขหนอได้อย่างไร สุขหนอ มันพ้นจากภาวะ

เกิดมาก็มีครอบครัว มีครอบครัวแล้วก็ตามส่งตามเสีย ใ้ฉันพูดถึงความทุกข์นะ ไม่ใช่พูดถึงการรับผิดชอบ การรับผิดชอบ กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ความรับผิดชอบนั้นเป็นหน้าที่ของคนดี แต่ถ้าพูดถึงเรื่องของกิเลสๆ ไร นี่ไง วิตกกังวลไปทั้งนั้น ความวิตกกังวล ความผูกพันนะ

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาพลัดพรากจากกันตอนนั้นมันจะเห็นคุณค่า อยู่ด้วยกันไม่เห็นคุณค่าเลย เวลาพลัดพรากไปแล้ว โอ้โฮ! อ่านประวัติงานศพ เทวดาทิ้งนั้นนะ ไม่มีคนชั่ว เทวดาทิ้งนั้น เวลาตายไปแล้วไง เวลามันพลัดพรากไป เห็นใหม่ เกิดแล้วดับ แต่เวลามันจะดับๆ เรามีอะไร เราได้ชักฟืนออกจากไฟนั้นไหม เราได้ชักฟืนออกจากหัวใจของเราไหม กิเลสตัดทอนความทะยานอยากที่มันบีบคั้นในหัวใจของเราเห็นใหม่

เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่มีคุณค่าๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมคือกราบสังฆธรรม

ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ก็วิทยาศาสตร์นั้นแหละ ชี้อเท็จจริงนั้นแหละ นั้นแหละ ธรรมชาติ แต่ถ้าความจริงในใจของเรา รู้ มันธรรมชาติตรงไหน ถ้ามันธรรมชาติ เราทำไมหมუნเวียนไปกับมันล่ะ ถ้ามันธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ ไปทำลายอะไรมันได้ สสารใครทำอะไรมันได้ มันแปรสภาพของมันอยู่ที่นี่ ใครทำอะไรกับมัน แต่ถ้าหัวใจของเรา หัวใจของเราถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา มันกระทำของเรา นี่ไง สิ่งที่มีคุณค่า แล้วคุณค่ามันเกิดจากไหน คุณค่ามันเกิดจากตำราหรือ

ตำรานี้สาธุ พุทธพจน์ เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระเราบวชมาแล้วเคารพ เคารพธรรมวินัย “ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

“อานนท์ สิ่งที่เราบัญญัติไว้แล้ว ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

เราจะไปลบหลู่ศาสดาเราได้เลยไหม เราไม่ลบหลู่ศาสดาของเรา แต่เราก็ไม่ขี้โกงสมบัติของศาสดามาเป็นของเรา สมบัติของศาสดาของเรา ท่านปรารภนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ สมบัติของศาสดา ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ สมบัติของศาสดา

ถ้าเราศึกษาแล้วเราก็ค้นคว้าสิ ค้นคว้าขึ้นมาๆ ถ้ามีสติ มันก็สติกับเรา ถ้ามีสติ ชื่อมันก็เป็นชื่อสตินะ มีสติกับเรา ชีวิตนี้ไม่ให้ใครหลอก ชีวิตนี้ไม่ไหลไปกับกิเลส สติมันเท่าทันความรู้สึกของตน ถ้ามีสติขึ้นมา นี่ธรรมะแท้ๆ แล้วธรรมะแท้ๆ สิ่งที่เราเกิดมาแล้วเราจะชวนชวายๆ

ถ้ามีสติ มีสมาธิขึ้นมา มีสมาธิก็มีความสุขแล้ว ชาวไร่ชาวนาเขาหลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดินของเขา เขาทำบุญกุศลของเขา เขาปลื้มอกปลื้มใจของเขา เขาภูมิใจนะ เขาเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้หมั่นน้อยสันโดษ พระพุทธศาสนาสอนให้อยู่กับสุขที่เป็นจริง สุขคือสุขในหัวใจนั่น เขาอึ้งใจ เขาพอใจของเขา เขาอยู่ด้วยความสุขของเขา หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดินนะ แต่หัวใจเขามีความสุขไป

นี่ไง ใจของเรา ถ้ามันจะมีสติปัญญา สิ่งในโลกนี้มีอะไร มีแต่เกิดและดับ แต่มันเกิดอย่างไร มันเกิดอย่างไร อะไรเกิด เกิดแล้วดำรงไว้ได้อย่างไร เขาบอกว่า เอาชนะข้าศึกไม่ยาก แต่การปกครองนั้นแหละยาก เอาชนะไม่ยาก แต่เวลาจะรักษาสิ่งชัยชนะนั้นยิ่งยากใหญ่เลย

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะแสนยาก ถ้าปฏิบัติขึ้นมาแล้วแสนยาก มีครูบาอาจารย์ท่านคอยคุ้มครองดูแลเราไง คอยคุ้มครองดูแลเหมือนพ่อแม่กับลูกเลย ดูลิ พ่อแม่คนไหนไม่รักลูก พ่อแม่คนไหนไม่ดูแลลูกของเรา ลูกของเรา สายเลือดเราแท้ๆ ทำไมเราไม่ดูแลมัน เราดูแลอยู่แล้ว เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน พ่อแม่ครูจารย์ๆ พ่อแม่ก็หาอยู่หากินให้ใหม่ หาอาชีพให้ใหม่ คอยปกป้องคุ้มครองให้ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน หาอยู่หากินให้ มีวัตรปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลงตาท่านพูดประจำ ถ้าพระปฏิบัตินะ ถ้ามันจะอดนะ ไม่มีใครดูแลนะ อดยากจะเห็น พระที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าไม่มีใครใส่บาตร ไม่มีใครคุ้มครองดูแล อดยากจะเห็น อดยากจะเห็น นี่อะไร นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยไง คุ้มครองดูแลทางร่างกายไป แต่ทางหัวใจนี้แสนยาก

ทางหัวใจนะ ครูบาอาจารย์เราไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะชัง ไม่ลำเอียงเพราะพวกเขา ไม่ลำเอียงเพราะพวกเขา แต่ใจของคนมันมีความคิดแตกต่างหลากหลาย วุฒิภาวะ

ของจิตแตกต่างกัน เวลาแตกต่างกัน มันจะเข้าสู่สัจธรรมนั้นด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน คำว่า “วิธีการที่แตกต่างกัน” เหมือนอาหาร อาหารแต่ละภูมิภาค ภูมิภาคใดเขาก็ถนัดอาหารในภูมิภาคนั้น ถ้าอาหารที่อยู่ในภูมิภาคนั้น เขาได้ลิ้มรสอาหารอย่างนั้น เขาก็จะพอใจของเขา แต่ถ้ามันได้อาหารคนละภูมิภาค เขาก็กินได้ แต่มันไม่ถูกใจเขาหรอก

นี่ก็เหมือนกัน วุฒิภาวะของจิต วุฒิภาวะของจิตมันแตกต่างกันหลาย ครูบาอาจารย์ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะชัง ไม่ลำเอียงเพราะพวกเขาพวกเราทั้งสิ้น แต่จะเปิดให้ธรรมมันไหลเข้าใจๆ แต่การไหลเข้าใจนั้นมันอยู่ที่จริตนิสัย อยู่ที่มันจะเข้าสู่ใจนั้นได้ ใจอยู่ที่ไหน พุทธพจน์ใจ ธรรมชาติใจ

ธรรมชาติ คำว่า “ธรรมชาติ” นะ สาธุ มันก็เป็นความจริงส่วนหนึ่ง ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว โลกนี้ไม่มีสิ่งใดเลย มีแต่เกิดและดับ จักรวาลนี้มีเกิดและดับ แปรสภาพตลอด ไม่มีสิ่งใดเลย สิ่งนั้นมันเป็นความจริง มันเป็นความจริง แต่คนที่เป็นความจริงอย่างนั้นเขาต้องเห็นจริงๆ เห็นจริงด้วยอะไร เห็นจริงด้วยการฝึกหัดของเราเห็นจริงเห็นจริงด้วยการกระทำของเราเห็น

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล การประพฤติปฏิบัติไม่เป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจ มันจะเอามาจากไหนละ มันเอามาจากไหน มันก็ดับไม่ได้ใจ

มันดับไฟในใจๆ ไฟคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจของมันเผาผลาญตลอด มันเผาเผาเผาเผาทุกดวงใจเลย นี่คิดทางวิทยาศาสตร์เขามาวิเคราะห์กันว่ากิเลสมันก็มีประโยชน์ ถ้าไม่มีกิเลส คนก็ไม่ชวนชววย เขาว่าอย่างนั้นนะ กิเลสมันเป็นธรรมชาติของมัน

ครูบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกมันไม่เป็นประโยชน์หรอก มันร้ายกาจนัก มันร้ายกาจเพราะอะไร เพราะมันเผาเผาเผาทำลาย แล้วมันทำลาย มันยุมันส่งมันเสริม มันเพิ่มจำนวน มันครอบงำหมดละ แล้วทำอย่างไรละ ก็ต้องเริ่มต้นใจ เริ่มต้นจากทาน

คำว่า “ทาน” เพียงแต่ฝึกหัดหัวใจของเราเท่านั้นนะ ฝึกหัดหัวใจของเราให้มีการกระทำ ฝึกหัดหัวใจของเราให้มันเปิดกว้าง มันเปิดกว้าง เหมือนกับทางโลกเขาว่าจิตเป็นสาธารณะๆ ถ้าจิตสาธารณะ จิตสาธารณะมันรับฟังเหตุผล ฟังเหตุฟังผลเพื่อใครละ ก็ฟังเหตุฟังผลเพื่อใจดวงนั้นนะ ถ้าใจดวงนั้นมันปิดกั้น มันไม่รับรู้ มันปิดหูปิดตามันนะ

โลกนี้มีการเกิดและดับ มันก็บอกระยะ มีเกิดและดับ แต่สิ่งที่หมักหมมในใจมันนะ สิ่งนั้นมันดับไปด้วยไหม สิ่งนั้นมันดับไปด้วยไหม แต่ถ้ามันจะดับ มันจะดับได้จากการเปิดหัวใจนี้ใจ ถ้ามันเปิดหัวใจขึ้นมาๆ พอเปิดหัวใจขึ้นมา เวลาเราพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา มันจะเข้าสู่ใจนั้น ถ้าเข้าสู่ใจนั้นมันนะ เข้าสู่ใจนั้น กิเลสมันอยู่ตรงนั้น ปฏิสนธิจิตๆ สิวติจิต ที่อวิชชา

มันอยู่ ที่อวิชชา ที่ความไม่รู้มันอยู่ ที่พญามารมันอยู่นะ แล้วพญามารอ้อยสร้อยนะ มันอ้อยสร้อยอยู่ในปฏิสนธิจิต แล้วเวลาเกิดความรู้สึกนึกคิดเกิดจากจิต พอเกิดจากจิตขึ้นมา มันก็เบี่ยงเบนไปกับมัน มันเบี่ยงเบน นี่ไง ตัณหาความทะยานอยากไง เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สมุทัยมันซ้อนมาๆ เขาถึงบอกว่ากิเลสมันก็มีประโยชน์ๆ

มันประโยชน์โดยการวิเคราะห์วิจัยไง มันเป็นการวิจัยธรรมะไง แต่มันไม่เป็นความจริง ความจริงมันไม่มี กิเลสร้ายนัก ไม่มีสิ่งใดไว้ใจได้ ถ้าไม่มีสิ่งใดไว้ใจได้ ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงระวังนักหนา ให้มีข้อวัตรปฏิบัติ หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธตลอดทั้งวัน มีสติควบคุมใจตลอดเวลา

ใจนะ หลวงตาท่านปฏิบัติใหม่ท่านบอกว่า จิตของเราเหมือนนักโทษเลย มีผู้คุมคุมตลอดเลย คุมมันทั้งวันทั้งคืน คุมมันเลย คุมมันให้มันอยู่ในอำนาจของเรา คุมมันๆ เริ่มต้นใหม่ๆ เป็นอย่างนั้นทั้งหมด

แต่ของเราบอกว่าเราปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ธรรมะมันมีอยู่แล้ว เดี่ยวจะเดินไปชนกับมันนะ เดี่ยวไปเดินชนกับนิพพานเลย...กิเลสทั้งนั้น ถ้ามันกิเลสอย่างนั้น นี่ไง กิเลสบังงา บังเงา ตรงไหน บังเงาว่าอ้างธรรมะพระพุทเจ้า เอาธรรมะเป็นฉาก ฉากหน้า นี่พูดถึงเป็นธรรมนะ ฉากหลังคือกิเลสทั้งนั้นนะ

ถ้าเป็นกรรมฐาน เป็นครูบาอาจารย์ของเรา โลกนี้มีอะไร มีแต่เกิดกับดับ แล้วเกิดอย่างไรละ ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ เกิดนะ เกิดด้วยอำนาจวาสนาบารมีของตน เกิดด้วยอำนาจวาสนาบารมี ดุสิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด เกิดในครรภ์ของมารดา เกิดได้คนเดียว ไม่มีใครเกิดซ้อน ฉะนั้น เวลาพระนางมหามายาเวลาท่านคลอดบุตรแล้วท่านถึงเสียชีวิตไป จะไม่มีใครได้เกิดในครรภ์นั้นอีก ครรภ์นั้นเกิดได้เฉพาะพระโพธิสัตว์

พอเกิดแล้ว “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” แต่เวลาเกิดชาติสุดท้าย แต่สิ่งที่การกระทำ การกระทำก็ต้องฝึกหัดของท่านมา ท่านค้นคว้าท่านวิจัยของท่านมา ถ้ามันเป็นความจริง พอเป็นความจริงขึ้นมาแล้ว จริงๆ นะ จิตใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตใจของครูบาอาจารย์ท่านเห็นอย่างนั้นจริงๆ ไม่มีอะไรเลยในโลกนี้ มีเกิดกับดับ แต่การเกิดการดับมันมีที่มาที่ไปเยอะแยะเลย

เกิด อะไรพาเกิด เราเกิดมาแล้ว ดุสิต เราไว้ใจอะไรบ้างละ เราหวาด เราระแวง เรามีแต่ความเผลาสนใจทั้งนั้นเลย อันนี้หรือ อันนี้หรือ นี่หรือเป็นความสุข ความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ความหวาด ความระแวง ความวิตกกังวลต่างๆ ดับหมด ดับหมด จิตผ่องแผ้ว จิตผ่องแผ้ว

เราไม่รู้จักตัวเราเองนะ เกิดมาก็ต้องให้พ่อแม่บอก แล้วไปหาหมอก็ต้องให้หมอนิฉัย
เวลาเป็นสิทธิก็ต้องไปกรรมการปกครอง ตัวเองไม่มีสิทธิอะไรเลย พอจิตสงบเข้ามา จิตนี้ผ่องแผ้ว
ไม่มีใครควบคุมได้ ไม่อยู่ในอำนาจของใคร อยู่โดยเป็นเอกภาพ เป็นสิทธิเสรีภาพ เป็นเสรีภาพ
ชั่วคราว

ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ พอปัญญามันเกิดขึ้นมา ปัญญาที่เกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา เวลามัน
พิจารณาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เวลามันชำระสำรอกกายออกหมดแล้ว คายออก คาย
ออก สมุจเฉทปหาน สมุจเฉทปหานแล้ว ธรรมแท้ๆ ธรรมทั้งแท่ง เห็นโลกเห็นอสงสาร เห็นทุก
อย่างเกิดดับ เพราะมันจบแล้วไง นี่เกิดดับ แล้วถ้าดับแล้วไม่มีเกิดอีกแล้ว ดับจริงๆ

แต่ของเราดับไม่จริง ดับเทียบ พอมีจุดก็จุดเทียบ พอทำงานเสร็จก็ดับเทียบ แล้วก็จุดมัน
อีก จุดดับอยู่นี้แหละ ทั้งจุดและดับอยู่นี้

ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติสิ้นสุดแล้ว ไม่มีอะไรให้จุด เพราะไม่มีเทียบ ไม่มีสิ่งใด
ให้จุด ทำลายภวาสวะ ทำลายภพทั้งหมด ทำลายสิ่งที่มีอยู่ทั้งหมด นี่ดับแท้ๆ ใจ โลกนี้ไม่มีสิ่งใด
เป็นสัจจะความจริง มีแต่เกิดและดับ เกิดและดับเพราะใจดวงนั้น เอวัง